

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 23/05-59

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. apríla 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Juraja Horvátha a Jána Lubyho prerokoval sťažnosť BIAMA, a. s., N. Z., zastúpenej advokátkou JUDr. O. S., P., vo veci namietaného porušenia jej základného práva rovnosti vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 druhej vety Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 13 ods. 3 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva rovnosti účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 15 Cob 27/2004 z 2. júna 2004 a rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 Co 102/03 z 5. mája 2004 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo BIAMA, a. s., na rovnosť vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 druhej vety Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 13 ods. 3 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo rovnosti účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 15 Cob 27/2004 z 2. júna 2004 a rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 Co 102/03 z 5. mája 2004 p o r u š e n é b o l o .

2. Zrušuje rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 15 Cob 27/2004 z 2. júna 2004 a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

3. Zrušuje rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 Co 102/03 z 5. mája 2004 a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 23/05-36 z 26. januára 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť BIAMA, a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), v časti, v ktorej namietala porušenie základného práva rovnosti vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 druhej vety Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 13 ods. 3 a 4 ústavy a základného práva rovnosti účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 15 Cob 27/2004 z 2. júna 2004 a rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 Co 102/03 z 5. mája 2004.

Ústavnému súdu bolo 25. februára 2005 doručené vyjadrenie predsedu Krajského súdu v Nitre k sťažnosti, z ktorého vyplýva:

„Vo veci BIAMA a. s. Pri skladoch 1, Nové Zámky, vedenej na Vašom súde pod sp. zn. IV. ÚS 23/05-44, Vám pripojene zasielam spis Krajského súdu v Nitre sp. zn. 15 Cob 27/04.

Zároveň Vám oznamujem, že v zmysle § 30 ods. 2 zákona o Ústavnom súde, súhlasím s upustením od ústneho pojednávania ústavného súdu, nakoľko od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.“

Predseda Krajského súdu v Žiline vo svojom vyjadrení k sťažnosti doručenom ústavnému súdu 24. februára 2005 okrem iného uviedol, „že podľa nášho názoru v dotknutom konaní tunajšieho súdu sp. zn. 9 Co 102/2003 (sp. zn. Okresného súdu Žilina 7 C 179/02) nedošlo k porušeniu namietaných ústavných práv sťažovateľky. V podrobnostiach odkazujem na odôvodnenie rozsudku krajského súdu z 5. 5. 2004. Výklad termínu zdravotnícke zariadenie, stotožňujúci ho s termínom zmluvné zdravotnícke zariadenie, nepovažujeme za náležitý. Zákonné obmedzenie (vymedzenie) subjektov oprávnených na uplatňovanie poplatku z omeškania (ako osobitného dôsledku omeškania dlžníka s plnením peňažného dlhu oproti štandardnému dôsledku – úroku z omeškania) v zákone č. 273/1994 Z. z. nie je odporujúcim dikcii čl. 20 ods. 1 v spojení s čl. 13 ods. 3, 4 Ústavy SR – splnenie, resp. nesplnenie ustanovených podmienok. Rovnako vo veci nedošlo k žiadnemu procesnému postupu, resp. prístupu súdu (sudcu), ktorý by vykazoval znaky porušenia čl. 47 ods. 3 Ústavy SR. Neúspech v konaní rozhodne nezakladá porušenie dotknutého ústavného práva.“(...)

Predseda Krajského súdu v Žiline v podaní doručenom ústavnému súdu 7. marca 2005 okrem iného uviedol:

„Zároveň dodávam, že pri výklade súvisiacich ustanovení zákona č. 273/1994 Z. z. (aj v spojení s čl. 13, 20 Ústavy SR) postup Krajského súdu v Žiline nie je možné charakterizovať ako zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Pri aplikácii nedošlo ani k žiadnemu svojvoľnému odchýleniu od znenia zákona (ústavy), ktoré by znamenalo popretie jeho účelu a významu.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdnych spisov dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

A) Na základe spisu Krajského súdu v Nitre sp. zn. 15 Cob 27/2004 a vyjadrení účastníkov konania možno zhrnúť nasledovné:

Krajský súd v Nitre výkladom § 38 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 273/1994 Z. z.“) dospel k právnenému názoru, že sťažovateľka nemá právo na poplatok z omeškania, a preto potvrdil rozsudok Okresného súdu Nové Zámky sp. zn. 14 Cb 78/03 z 11. novembra 2003, ktorým bola zamietnutá žaloba o zaplatenie poplatku z omeškania.

Z odôvodnenia rozsudku Krajského súdu v Nitre sp. zn. 15 Cob 27/2004 z 2. júna 2004 okrem iného vyplýva:

„Krajský súd v Nitre ako súd odvolací, prejednal vec v medziach určených ustanovením § 212 ods. 1 a § 214 ods. 1 OSP na nariadenom odvolacom pojednávaní a zistil, že odvolanie nie je dôvodné. (...)

Predmetom odvolacieho konania je zaplatenie poplatku z omeškania podľa § 38 ods. 4 zákona č. 273/94 Z. z. o zdravotnom poistení, ktorého sa žalobca domáha z dôvodu oneskorenia úhrady pohľadávok nadobudnutých postúpením od jednotlivých lekární.

Podľa § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka, príslušenstvom pohľadávky sú úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením.

Ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis (§ 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Podľa § 524 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, veriteľ môže svoju pohľadávku aj bez súhlasu dlžníka postúpiť inému. S postúpenou pohľadávkou prechádza jej príslušenstvo a všetky práva s ňou spojené.

V prejednávanej veci sa žalovaný dostal do omeškania so zaplatením peňažného dlhu žalobcovi. Žalobca preto voči žalovanému uplatnil poplatok z omeškania tvrdiac, že táto majetková sankcia je príslušenstvom pohľadávkou, ktorá na žalobcu prešla s postúpenou pohľadávkou (§ 524 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka však žalobca môže od žalovaného požadovať poplatok z omeškania len v prípade, ak to vyplýva z Občianskeho zákonníka.

Žalobca v predmetnej veci uplatnil za oneskorenú úhradu poplatok z omeškania podľa ustanovenia § 38 ods. 4 z. č. 273/1994 Z. z. a nie podľa Občianskeho zákonníka. Preto takýto poplatok z omeškania nie je príslušenstvom pohľadávkou v zmysle § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka a preto ani nemohol prejsť v rámci postúpenia s touto pohľadávkou na žalobcu.

Odvolaací súd sa stotožnil v podrobnostiach so skutkovými aj právnymi závermi súdu prvého stupňa a jeho rozsudok v časti zamietnutia žaloby o zaplatenie sumy 570.332,20 Sk ako vecne správny podľa § 219 OSP potvrdil. “ (...)

B) Na základe spisu Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 Co 102/03 a vyjadrení účastníkov konania možno zhrnúť nasledovné:

Podobne i Krajský súd v Žiline výkladom § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. dospel k právnemu názoru, že sťažovateľka nemá právo na poplatok z omeškania v zmysle citovaného zákonného ustanovenia, a preto potvrdil rozsudok Okresného súdu Žilina sp. zn. 7 C 179/02 z 11. júla 2003, ktorým bola zamietnutá žaloba o zaplatenie poplatku z omeškania.

Z odôvodnenia rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 Co 102/03 z 5. mája 2004 okrem iného vyplýva:

„Krajský súd vec preskúmal v rozsahu vymedzenom ust. § 212 ods. 1 O. s. p. a po vykonaní pojednávania rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny podľa § 219 O. s. p..(…)“

Odvolací súd na rozdiel od vysloveného záveru súdu I. stupňa, nevzhladol dôvod pre spochybnenie plnenia odporcu navrhovateľovi – postupníkovi za poskytnutú zdravotnú starostlivosť (...). Postupca ako poskytovateľ zdravotnej starostlivosti patrí do sústavy zdravotníckych zariadení (§ 24 ods. 1 písm. t) zák. č. 277/1994 Z. z.) (pozn., správne má byť 273/1994 Z. z.), vykonáva svoju činnosť na základe osobitného povolenia (§ 8 zák. č. 140/1998 Z. z.) a teda má nárok na zaplatenie liekov a zdravotníckych pomôcok vydaných poisťovňou odporcu.

Odporca horeuvedené faktúry za vydané lieky uhradil po lehote splatnosti a dostal sa do omeškania.

Vychádzajúc z ust. § 37 písm. c), § 38 ods. 1, 3, 4 a 5 zák. č. 273/1994 Z. z., ktoré sú citované v napadnutom rozhodnutí, odvolací súd dospel k záveru, že predpokladom na uplatňovanie poplatku z omeškania je uzavretá zmluva o poskytovaní zdravotnej starostlivosti medzi odporcom ako poisťovňou a zdravotníckym zariadením.

Navrhovateľ v konaní nepreukázal, že postupca mal v rozhodnom období uzatvorenú zmluvu s odporcom v zmysle § 38 ods. 1 zák. č. 273/1994 Z. z.. Zmluva č. 33-9523/01/96 o poskytovaní a úhrade liečiv a zdravotníckych pomôcok vydávaných na lekárske predpisy a na lekárske poukazy, zo dňa 23. 2. 1996 bola uzavretá na dobu určitú do 30. 6. 1996. Týmto dňom zmluva stratila svoju platnosť, a preto dodatok č. 1 k zmluve zo dňa 23. 7. 1996, ktorým malo dôjsť k predĺženiu platnosti zmluvy do 30. 9. 1996, je právne bezvýznamný. Navyiac je nespochybniteľné, že navrhovateľ uplatňoval poplatok z omeškania za obdobie, ktoré nespadá do obdobia platnosti zmluvy (rok 2001).

Z uvedeného vyplýva, že pri neexistencii zmluvy podľa § 37 písm. c) a § 38 ods. 1 zák. č. 273/1994 Z. z., neprichádza do úvahy aplikácia ust. § 38 ods. 4 citovaného zákona, v dôsledku čoho postupcovi a ani navrhovateľovi nevznikol nárok na poplatok z omeškania. Poisťovňa, ktorú si poistenec vybral, je povinná uhradiť lekární – nezmluvnému

zdravotníckemu zariadeniu cenu vydaných liekov v zmysle § 10 ods. 1 zák. č. 98/1995 Z. z. o liečebnom poriadku. V prípade omeškania s úhradou faktúry má nezmluvné zdravotnícke zariadenie nárok iba na úrok z omeškania.

Pokiaľ okresný súd návrh zamietol, rozhodol vecne správne, a preto krajský súd rozhodnutie okresného súdu potvrdil, aj keď čiastočne z iných právnych dôvodov.

Krajský súd nepripustil proti svojmu rozhodnutiu dovolania, keďže navrhovateľ bližšie nevymedzil, ktorá konkrétna otázka je otázkou zásadného právneho významu a v posúdení prejednávaneho prípadu nevyskytli sa také právne otázky, ktoré by si vyžadovali pripustenie mimoriadneho opravného prostriedku vzhľadom na možný odlišný výklad aplikovaných zákonných ustanovení.“ (...)

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd rozhoduje iný súd.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva rovnosti vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 druhej vety ústavy v spojení s čl. 13 ods. 3 a 4 ústavy a základného práva rovnosti účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 15 Cob 27/2004 z 2. júna 2004 a rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 Co 102/03 z 5. mája 2004.

Podľa čl. 20 ods. 1 druhej vety ústavy „Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu“.

Podľa čl. 13 ods. 3 ústavy „Zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky“.

Podľa čl. 13 ods. 4 ústavy „Pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ“.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy „Všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní“.

1. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 154 ods. 4 ústavy v znení platnom v rozhodujúcom čase).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti boli relevantné aj v danej veci.

2. Ústavně súladný výklad a použitie vo veci sťažovateľky sa týka § 38 ods. 1 a 4 zákona č. 273/1994 Z. z. v znení platnom ku dňu rozhodovania krajských súdov.

Podľa § 38 ods. 1 zákona č. 273/1994 Z. z. „poisťovňa môže uzatvárať zmluvy o poskytovaní zdravotnej starostlivosti len so zdravotníckymi zariadeniami (ďalej len „zmluvné zdravotnícke zariadenie“) zaradenými do siete zdravotníckych zariadení.

Podľa § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. „pri nedodržaní lehoty splatnosti môže uplatniť zdravotnícke zariadenie voči príslušnej zdravotnej poisťovni poplatok z omeškania vo výške 0,01 % z dlžnej sumy za každý kalendárny deň omeškania odo dňa splatnosti účtovného dokladu“.

3. Ústavný súd nálezom sp. zn. PL. ÚS 38/03 zo 17. mája 2004 uverejnenom pod číslom 396/2004 Z. z. rozhodol tak, že dňom uverejnenia tohto nálezu § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. stráca účinnosť (15. júla 2004).

Z výroku a odôvodnenia tohto nálezu je zrejmé, že ustanovenie § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. nie je v súlade s čl. 20 ods. 1 druhou vetou v spojení s čl. 13 ods. 3 a 4 ústavy. Zo záverov uvedeného nálezu ústavného súdu okrem iného vyplýva:

„V súvislosti s namietaním nesúladu § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. s čl. 20 ods. 1 a 4 v spojení s čl. 13 ods. 3 a 4 ústavy sa ústavný súd v súlade so svojou doterajšou rozhodovacou činnosťou (PL. ÚS 37/97) a akceptujúc argumenty navrhovateľov stotožnil so záverom, že existuje príčinná súvislosť medzi § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. a možným nesúladom s čl. 20 ods. 1 v spojení s čl. 13 ods. 3 a 4 ústavy.

Dospel jednak k záveru, že diferencovaná právna úprava poplatku z omeškania v systéme poskytovania zdravotnej starostlivosti oproti všeobecnej právnej úprave je možná a nesignalizuje sama osebe nesúlad s čl. 20 ods. 1 v spojení s čl. 13 ods. 3 a 4 ústavy. V opačnom prípade by bola spochybnená opodstatnenosť všetkých špeciálnych (osobitných) úprav v systémoch (podsystemoch) vyžadujúcich zohľadnenie špecifických

podmienok. Na druhej strane diferencovaná úprava podmienok (aj pre uplatnenie poplatku z omeškania) v rámci toho istého systému (podsystemu) musí mať podľa názoru ústavného súdu svoje opodstatnenie a zmysel a nesmie narúšať princíp právnej istoty a princíp rovnosti. Zmena vo výške poplatku len pre jednu časť skupiny subjektov participujúcich síce rôznym spôsobom, ale na jednom systéme zdravotného poistenia takúto opodstatnenosť nerovnosti medzi zdravotnými poisťovňami a zdravotníckymi zariadeniami nereprezentuje a nie je pre ňu ani osobitný dôvod.

Aj keď rovnosť obsahu a ochrany vlastníckeho práva nie je absolútna, treba uviesť, že prípadná nerovnosť by mohla byť ústavne akceptovateľná iba vtedy, keby bola objektívne a rozumne zdôvodnená, to znamená, keby sledovala legitímny cieľ a keby medzi týmto cieľom a prostriedkami prijatými na jeho dosiahnutie existoval vzťah proporcionality. Pretože nerovnosť medzi subjektmi pri poplatku z omeškania nie je v zásade spôsobilá na dosiahnutie inak legitímneho cieľa (zlepšenia zdravotnej starostlivosti), už z tohto dôvodu nemôže byť ani ústavne akceptovateľná.

Naviac, svoje opodstatnenie a zmysel musí mať aj diferencovaná úprava podmienok pre uplatnenie poplatku z omeškania nielen vo vzťahu zdravotná poisťovňa a zdravotnícke zariadenia, ale aj vo vzťahu zdravotnícke zariadenia a ďalšie subjekty práva (ďalší veritelia).

Diferencovaná úprava poplatku z omeškania vytvára podľa názoru ústavného súdu priestor pre také nevyvážené postavenie subjektov participujúcich na zdravotnom poistení (ktorých vzájomné zmluvné vzťahy sú dominantné), ktoré vedie k záveru o nesúlade napadnutého ustanovenia § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. s čl. 20 ods. 1 v spojení s čl. 13 ods. 3 a 4 ústavy“.

Ústavný súd zdôraznil aj to, že úprava nesmie „... narúšať princíp právnej istoty a princíp rovnosti“. A ďalej „Zmena vo výške poplatku len pre jednu časť skupiny subjektov participujúcich síce rôznym spôsobom, ale na jednom systéme zdravotného poistenia takúto opodstatnenosť nerovnosti medzi zdravotnými poisťovňami

a zdravotníckymi zariadeniami nereprezentuje a nie je pre ňu ani osobitný dôvod ... nerovnosť medzi subjektmi pri poplatku z omeškania nie je v zásade spôsobilá na dosiahnutie inak legitímneho cieľa (zlepšenia zdravotnej starostlivosti), už z tohto dôvodu nemôže byť ani ústavne akceptovateľná“.

Základom na rozhodnutie označených krajských súdov, ktoré by splňalo požiadavku ústavne súladného výkladu a použitia § 38 ods. 1 a 4 zákona č. 273/1994 Z. z., by bol taký výklad, ktorý by rešpektoval to, že nárok na poplatok z omeškania sa nemôže obmedziť alebo úplne nepriznať len z dôvodu iného postavenia subjektu, v danom prípade žalobcu, najmä vtedy, ak sa taký nárok priznáva inému subjektu, ktorý je zákonne porovnateľný z hľadiska plnenia jeho úloh (zmluvné zdravotnícke zariadenie) so subjektom, ktorý plní rovnaké úlohy (poskytovanie zdravotnej starostlivosti), ale nemá to isté administratívne zaradenie ako zmluvné zdravotnícke zariadenie (tzv. neštátne, resp. nezmluvné zdravotnícke zariadenie).

Nepriznanie práva na poplatok z omeškania v takom prípade je v rozpore s princípom rovnosti a zákazom diskriminácie, ktorý vyplýva z čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy.

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy „Ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné“.

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy „Základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať“.

Zásada rovnosti občanov pred zákonom ustanovená v čl. 12 ods. 1 ústavy sa v občianskom súdnom konaní transformuje do zásady rovnosti účastníkov konania (čl. 47 ods. 3 ústavy) a vzťahuje na všetky materiálne a procesné zákony a na každého. Rovnosť pred súdom je len výrazom rovnosti strán pred zákonom, v tomto prípade pred

Občianskym súdnym poriadkom. Z toho vyplýva, že rovnosť pred zákonom a rovnosť pred súdom je obsahom toho istého pojmu a znamená rovnaké postavenie oboch procesných strán pri aplikácii hmotných i procesných predpisov ktorýmkoľvek súdom voči ktorémukkoľvek účastníkovi konania. Zásada rovnosti strán v civilnom procese sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a rovnakého procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje občianskoprávny súd (PL. ÚS 43/95).

V posudzovaných veciach sa označenými krajskými súdmi vyvodil záver o tom, že právo na poplatok z omeškania podľa § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. nepatrí preto, že žalobca (sťažovateľ) má iné postavenie, t. j. je tzv. neštátnym, resp. nezmluvným zdravotníckym zariadením, a ako verejná lekáreň nebol zaradený do siete zdravotníckych zariadení, hoci poskytuje tie isté služby ako zdravotnícke zariadenia zaradené do tejto siete.

Podľa názoru ústavného súdu bolo povinnosťou označených krajských súdov ako odvolacích súdov, ak chceli reálne zabezpečiť uplatnenie základného práva rovnosti vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 druhej vety v spojení s čl. 13 ods. 3 a 4 ústavy a základného práva rovnosti účastníkov podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, vykladať § 38 ods. 1 a 4 zákona č. 273/1994 Z. z. tak, ako to vyplýva z ústavných limitov takéhoto výkladu a napríklad aj z nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 38/03 v časti objasňujúcej princíp rovnosti. V tomto smere treba trvať na priamej použiteľnosti ústavy ako prameňa práva vrátane úpravy základných práv a slobôd, ktorá je jej obsahom. Táto úprava základných práv a slobôd musí v každom prípade určovať interpretáciu a aplikáciu zákonov (m. m. PL. ÚS 38/03).

Z tohto dôvodu je ústavný súd toho názoru, že ak označené krajské súdy akceptovali výklad § 38 ods. 1 a 4 zákona č. 273/1994 Z. z. tak, ako ho vykonali okresné súdy, porušili tým základné právo rovnosti vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 druhej vety ústavy v spojení s čl. 13 ods. 3 a 4 ústavy a základné právo rovnosti účastníkov podľa čl. 47 ods. 3 ústavy v tom zmysle, ktorý už bol uvedený.

4. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Na základe citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde preto ústavný súd zrušil napadnuté rozsudky označených krajských súdov a vrátil im predmetné veci na ďalšie konanie za účelom opätovného prejednaní a rozhodnutia v odvolacom konaní.

V ďalšom postupe sú označené krajské sudy viazané právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde), a to pod bodom 3 časti III tohto nálezu. Označené krajské sudy sú tiež viazané rozhodnutím ústavného súdu o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd nepriznal sťažovateľke právo na úhradu trov tohto konania, pretože jej právna zástupkyňa si trovy konania pred ústavným súdom neuplatnila a ani nevyčíslila.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. apríla 2005